

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-81>

УДК 336.719

Визначення інноваційного потенціалу банків України в умовах глобалізації

Котковський В.С.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи, та страхування
Криворізького економічного інституту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

Стаття розкриває оцінку загальної готовності банків до сприйняття інновацій через інноваційний потенціал. Наведено авторську пропозицію щодо складників інноваційного потенціалу банківських установ, що включає вимоги до основних потенціалоутворюючих чинників інноваційного потенціалу банків. Окреслено доцільність залучення інноваційних елементів з використанням маркетингових основ.

Ключові слова: банківські інновації, ресурси банків, інноваційний потенціал банку, глобалізація.

Kotkovskiy V.S. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА БАНКОВ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Статья раскрывает оценку общей готовности банков к восприятию инноваций через инновационный потенциал. Приведено авторское предложение относительно составляющих инновационного потенциала банковских учреждений, которое включает требования к основным потенциалосоздающим факторам инновационного потенциала банков. Определена целесообразность привлечения инновационных элементов с использованием маркетинговых основ.

Ключевые слова: банковские инновации, ресурсы банков, инновационный потенциал банка, глобализация.

Kotkovskyy V.S. DETERMINATION OF INNOVATIVE POTENTIAL OF BANKS OF UKRAINE IN GLOBALIZATION CONDITIONS

The article reveals an assessment of the general readiness of banks to perceive innovations through innovation potential. The author's proposal concerning the components of the innovative potential of banking institutions is presented. Includes requirements for the main potential-generating factors of innovative potential of banks. The expediency of attraction of innovative elements with the use of marketing bases is outlined.

Keywords: banking innovations, bank resources, bank's innovative potential, globalization.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах кризових явищ на фінансових ринках відбувається процес постійних нововведень в банківських установах. Впровадження принципово нових фінансових продуктів не потребує значних капітальних вкладень і не скасовує значних ризиків їх реалізації та необхідності проведення попередніх маркетингових досліджень.

Основним стимулом для ефективного розвитку і росту банківської діяльності є висока конкуренція. Ця проблема загострюється нестабільністю ринкового середовища, недосконалістю банківського законодавства та частотою зміни запитів та вподобань споживачів. Банки, незалежно від розмірів їхнього капіталу, змушені здійснювати постійний пошук шляхів забезпечення свого виживання та розвитку шляхом оцінювання перспективних змін потреб спо-

живачів, відновлення асортиментних рядів, надання пропонованим послугам нових рис та досягнення нових рівнів задоволення потреб, пошуку та застосування нових форм та способів надання послуг. Отже, виходячи із зазначеного, ми вважаємо, що обраний напрям дослідження є досить актуальним та має свої перспективи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття інноваційного потенціалу аналізується у працях українських та російських науковців: В.М. Гончарова, А.В. Гриньова, С.М. Ілляшенко, Г.Б. Клейнера, С.М. Козьменко, Д.І. Кокуріна, Н.В. Краснокутської, С.Г. Полякова, О.В. Рудика, А.О. Трифілова, Н.І. Чухрай. Проте інноваційний потенціал банків, специфіка його структури, оцінки, розвитку ще залишаються предметом спеціального наукового дослідження, попри очевидну актуальність і практичну значущість цієї проблеми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Варто акцентувати увагу на тому, що більшість середніх та невеликих вітчизняних банків не мають чітко вираженої та обґрунтованої концепції інноваційного розвитку. Це пов'язано насамперед із проблемами фінансового походження та незначним рівнем їх інноваційного потенціалу. Водночас будь-який банк може обрати інноваційний шлях розвитку, якщо чітко усвідомить власні можливості та об'єктивно оцінить рівень свого інноваційного потенціалу, систематичний моніторинг якого є запорукою прийняття правильних стратегічних рішень [1].

Формулювання цілей статті. Мета статті – оцінити загальну готовність банків до сприйняття інновацій через інноваційний потенціал та обґрунтувати вимоги до основних потенціалоутворюючих чинників інноваційного потенціалу банків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із головних чинників сприйнятливості до нововведень є інноваційний потенціал банку. Здатність банку максимально задовольняти потреби клієнтів та бути конкурентоспроможним – це наявність і збалансованість структури інноваційного потенціалу, тобто ресурсів, необхідних для інноваційної діяльності, а саме [2]:

- наявність висококваліфікованих спеціалістів та персоналу банку;
- наявність матеріально-технічної бази;
- забезпеченість науковою інформацією й інформацією про інновації та інноваційну діяльність у країні і за кордоном;
- наявність фінансових ресурсів, що забезпечують інноваційну діяльність у межах довгострокової перспективи.

Кожний складник інноваційного потенціалу має специфічні цілі використання і розвитку, підлягає впливу різних чинників і залежно від рівня розвитку може бути зарахований до сильних або слабких сторін банку.

На думку фахівців [3], під інноваційним потенціалом банківських працівників слід розуміти професійні, інтелектуальні і творчі здібності, що проявляються і збагачуються в результаті їх цілеспрямованого розвитку; здатність перевищувати досягнутий кваліфікаційний рівень з метою удосконалення змісту і методів виконання традиційних операцій та освоювати нові банківські технології. Головною компонентою інноваційного потенціалу є людський ресурс (капітал, фактор), який виступає головною креативною силою, оскільки все народжується саме в головах людей. Це

сукупність проінвестованих, суспільно-доцільних виробничих і загальнолюдських навичок, знань, здібностей, якими володіє людина, які їй належать, невіддільні від неї і практично використовуються в повсякденному житті [4].

Матеріально-технічні ресурси банківської установи є речовинною основою інноваційного потенціалу, визначають його техніко-технологічну базу, впливають на масштаби і темпи інноваційної діяльності. Формування інноваційного потенціалу може бути ускладнено труднощами їх одержання. Тому дуже актуально, особливо в сучасних умовах, спрямовувати стратегічний розвиток банківської установи на створення наукомістких нововведень.

Науково-дослідний складник характеризує наявність заділу результатів науково-дослідних робіт, достатнього для генерації нових знань, здатність проведення досліджень із метою перевірки ідей новацій та оцінки можливості використання новацій у наданні нових банківських послуг.

В інноваційному розвитку банківських установ особливого значення набуває розв'язання проблеми фінансового забезпечення процесів розроблення й упровадження інновацій (доступність фінансових ресурсів, економія за рахунок зміни джерел фінансування, вартості фінансування тощо). Отже, фінансово-економічний складник інноваційного потенціалу характеризується фінансовими ресурсами, необхідними банківським установам для здійснення інноваційної діяльності.

Потенціал банку як його можливість щодо формування перспективи зумовлюється насамперед конкурентоспроможністю банку. Достатній рівень конкурентоспроможності банку на певному ринку створює умови для його подальшого розвитку, але перехід на якісно новий рівень розвитку неможливий без значних інвестувань, що зумовлює важливість створення та формування інвестиційної привабливості банку. Варто зазначити, що конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість банку можуть бути не пов'язані між собою, адже на ринку поширені ситуації, коли банк досягнув певного рівня конкурентоспроможності, але є абсолютно інвестиційно непривабливим з огляду на його невідповідне місце розташування, незначні площі, неможливість кардинальної перебудови тощо. Також є ситуації, коли банк є інвестиційно привабливим у розрізі банківського обладнання та місця розташування, але на певному етапі він є неконкурентоспроможним. Для прогресивного розвитку банку повинні виконуватися дві

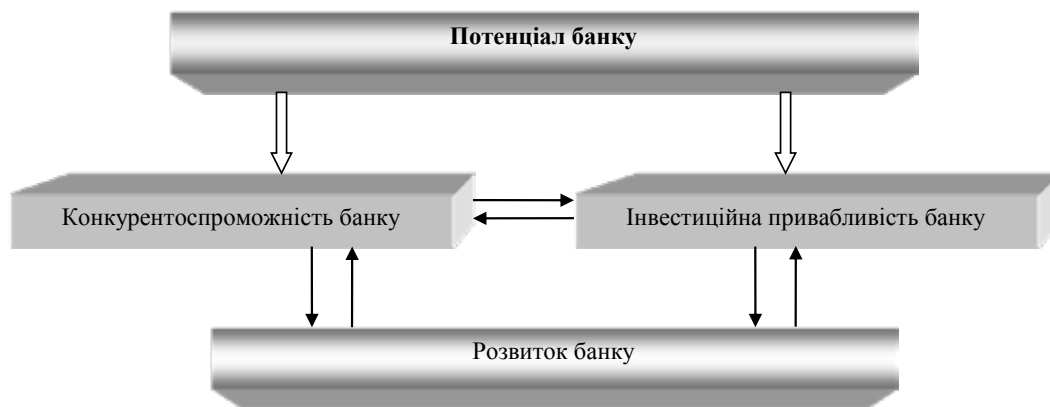

Рис. 1. Основні потенціалоутворюючі чинники банку

вимоги, такі як висока конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість банку. Наявність позитивних параметрів у банку (конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та розвитку) формує відповідний рівень його потенціалу, тобто сукупність наявних можливостей та резервів для подальшого розвитку забезпечують його майбутню перспективу (рис. 1).

Розглянемо більш ґрунтовно вимоги до основних потенціалоутворюючих чинників. На підставі аналізування значного спектру літературних джерел за проблемами конкурентоспроможності банку пропонується під цим поняттям розуміти синтетичний відносний просторово-часовий параметр, який відображає характеристики банківського продукту та ефективність функціонування банку, що дають змогу йому посісти відповідні позиції на ринку певного рівня сконцентрованості.

У сучасних умовах подальшого розвитку в Україні набуває банківський сектор економіки – розширюється кількість банківських установ, активно з'являються банківські установи з іноземним капіталом, обсяги їхньої діяльності збільшуються. Але поки що є ті недоліки, які були характерними раніше. Головним чином здійснюється обслуговування юридичних осіб; кількість банківських послуг, що надаються клієнтам банків, залишається обмеженою; асортимент банківських послуг

невеликий, а якість низька; не пропонуються банківські інновації, які відповідали б вимогам ринкової економіки. Здебільшого діяльність банків залишається консервативною [5–6].

У зв'язку з цим актуальним залишається питання пошуку шляхів вирішення поставлених проблем. З цією метою пропонується звернути увагу на доцільність залучення інноваційних елементів із використанням маркетингових основ.

Висновки та перспективи подальших розробок. Сучасний етап розвитку банківської системи України характеризується високим рівнем насиченості ринку фінансовими продуктами та послугами і, як наслідок, інтенсивною конкуренцією між кредитними організаціями. У таких умовах істотну перевагу отримують ті фінансово-кредитні установи, які здатні розробляти та впроваджувати нові технології, модернізувати продуктивний ряд, розробляти альтернативні канали обслуговування клієнтів, тобто здійснювати інноваційний процес.

Сучасні потреби населення не зводяться до традиційного кредитно-розрахункового банківського обслуговування, вони вимагають значно ширшого спектру різних послуг із боку банків, які мали б забезпечити оптимальні умови для отримання доходу своїх клієнтів. Банки активно впроваджують нові продукти, здатні забезпечити конкурентоспроможність як клієнта, так і фінансової установи в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кривич Я.М. Інноваційний потенціал банку як фактор вибору стратегії подальшого розвитку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : [зб. наук. праць]. Вип. 1 (10). Х.: ХІБС УБС НБУ, 2011. С. 86–90.
2. Котковский В.С. Формирование инновационного потенциала коммерческого банка. Московское научное обозрение: Научно-практический журнал. Т.1. 2012. № 12(28). С. 52–55.
3. Шаперенков А.В. Основні перешкоди участі банків у розвитку інноваційного потенціалу України. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. Вип. 10(1). 2013. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/espof_2013_10\(1\)_69](http://nbuv.gov.ua/UJRN/espof_2013_10(1)_69).

4. Леонов С. Інвестиційний потенціал банківської системи : теоретичні основи формування та оцінки з позиції системного підходу. Розвиток фінансових методів державного управління національною економікою : [зб. наук. праць]. т. X. Донецьк: ДонДУУ, 2009. (Серія «Економіка»; вип. 127). С. 280–289.
5. Литвиненко Я.В. Маркетинговий підхід дослідження ринку банківських послуг в Україні. Наукові записки. Сер. «Економіка». Вип. 21. 2013. С. 52–55.
6. Луців Б.Л., Стечишин Т.Б. Інвестиційний потенціал банківської системи України. Фінанси України. 2009. № 9. С. 67–77.

REFERENCES:

1. Kryvych Ya.M. (2011). Innovacijnyy potencial banku yak faktor vyboru strategiji podalshogo rozvytku [Bank's innovative potential as a factor in choosing a strategy for further development]. Finansovo-kredytna diyalnist: problemy teorii ta praktyky. Kharkiv: HIBS UBS NBU, pp. 86–90.
2. Kotkovskyy V.S. (2012). Formirovanie innovacionnogo potenciala kommercheskogo banka [Formation of the innovative potential of a commercial bank]. Moskovskoe nauchnoe obozrenie: Nauchno-prakticheskij zhurnal, № 12(28), pp. 52–55.
3. Shaperenkov A.V. (2013). Osnovni pereshkody uchasti bankiv u rozvytku innovacijnogo potencialu Ukrayiny [The main obstacles to the participation of banks in the development of innovative potential of Ukraine]. Access: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(1\)_69](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(1)_69).
4. Lyeonov S. (2009). Investycijnyj potencial bankivskoyi systemy: teoretychni osnovy formuvannya ta ocinky z pozyciji systemnogo pidxodu [Investment potential of the banking system: the theoretical basis for the formation and assessment from the point of view of the system approach]. Rozvytok finansovyh metodiv derzhavnogo upravlinnya nacionalnoyu ekonomikoyu. Donetsk: DonNUU, pp. 280–289.
5. Lytvynenko Ya.V. (2013). Marketyngovyj pidxid doslidzhennya rynku bankivskyh poslug v Ukrayini [Marketing approach to the market research of banking services in Ukraine]. Naukovi zapysky, № 21, pp. 52–55.
6. Luciv B.L., Stechyshyn T.B. (2009). Investycijnyj potencial bankivskoyi systemy Ukrayiny [Investment potential of the banking system of Ukraine]. Finansy Ukrayiny, № 9, pp. 67–77.